

HISTORIEN —

EN FÖRSUMMAD NATIONELL TILLGÅNG

Av docent TORVALD T:SON HÖJER, Uppsala

NÄR Svenska Historiska Föreningen 1880 stiftades under stor anslutning från landets kulturella elit, nådde den omedelbart ett medlemsantal på nära 2,000, alltså en siffra, som numerärt är nästan lika stor som Lärdomshistoriska Samfundets i våra dagar men egentligen avsevärt högre, om man tager hänsyn till den yttre expansionen inom vårt andliga liv under de senast förflutna femtio åren. Efter ett halvt sekel av betydelsefull verksamhet, framför allt markerad av de femtiofem årgångarna av *Historisk Tidskrift*, en publikation, som även internationellt intager en rangplats på sitt område, har Svenska Historiska Föreningens medlemssiffra nu gått ned till 470.

Denna utveckling bakåt kan i förstone synas förvånande, särskilt med hänsyn till den nämnda yttre expansionen på det kulturella området under ifrågavarande tidrymd. Men i själva verket är den blott en siffermässig mätare på historiens, i varje fall dess centrala grens, statshistoriens, tillbakaträngande inom vårt kulturliv och i det allmänna medvetandet. Denna utveckling är ingalunda enbart svensk utan har motsvarigheter i stora delar av Europa. Men den torde vara mer utpräglad i Sverige än på de allra flesta håll.

Särskilt starkt framträder denna tendens på ett område, som tidigare stått i nära förening och växelverkan med historieforskningen, nämligen den aktuella politiken. Under 1800-talet var det, jämte statsrättslärarna, framför allt de ledande historikerna, som på grund av föremålet för sina forskningar ansågos vara kallade att skänka den politiska debatten djupare perspektiv och leda utvecklingen i de banor, som bäst stämde med respektive staters förutsättningar och traditioner. De lärdomar, som man förmodade kunna dragas ur den historiska utvecklingen, spelade en stor roll inom dagspolitiken, och omvänt återverkade denna livligt på

problemställningarna inom den historiska forskningen, ej alltid till dennas fromma. Historiens målsmän spelade ofta en ledande roll som parlamentarier och politiska publicister, och å andra sidan uppträdde åtskilliga ledande politiker även med framgång som hävdtecknare. Här må endast erinras om J. G. Droysen, Sybel och Treitschke i Tyskland, Helfert i Österrike, Guizot, Thiers och Hanotaux i Frankrike, Macaulay och Acton i England. I vårt eget land finnas under 1800-talet och åren fram till Versaillesfreden talrika exempel: Geijer, F. F. Carlson, Malmström, Odhner, Hans Forssell, Alin, S. J. Boëthius, Harald Hjärne och därvid senast Clason, Hallendorff och Edén. På många håll, särskilt i unga stater, består alltså denna växelverkan mellan arbetet inom samtidens politik och studiet av det förflutna: man behöver blott nämna Koht och Edvard Bull i Norge, Krofta i Tjeckoslovakien, Jorga i Rumänien. Men hos oss synes sambandet hava upplösts, och den enda vetenskapliga inspirationen inom svensk politik består numera av nationalekonomien, vilket, även under gynnsamma omständigheter, måste leda till en viss ensidighet. Det kan ifrågasättas, om ej det alltför starka historiska inslaget i 1800-talets parlamentariska liv bidragit till att giva detta en doktrinär och verklighetsfrämmande prägel, men å andra sidan förefaller det ej osannolikt, att dess fullständiga utplånande är en av orsakerna till den traditionslöshet och trivialitet, som numera gärna sänker sig över svensk politik inom alla partier.

Som befruktande faktor inom det offentliga livet har den historiska vetenskapen under de båda sista decennierna sålunda upphört att spela någon nämnvärd roll. Men även inom det allmänna svenska bildningslivet har dess betydelse på ett förvånande sätt minskats. Delvis torde skulden härtill böra läggas på historikerna själva. Med några få lysande undantag synes den svenska akademiska historieforskningens höga tekniska och metodiska nivå mer än i andra länder hava nåtts på bekostnad av de hänsyn, som tidigare tagits till formgivningens och framställningens krav. Bortsett från de stora beställningsarbeten, som skola beröras längre fram i denna artikel, består vår moderna historiska litteratur huvudsakligen av vetenskapliga specimina, som äro läsbara endast för en rätt trång krets och läsas av en ännu mycket trängre. I fullständig motsats till förhållandet i Tyskland, England och Frankrike har den svenska vetenskapliga historieskrivningen nästan helt förlorat kontakten med den bildade allmän-

heten och blivit en lärd specialitet, vars utövare endast då och då visas eller visa sig för folket i »populärvetenskaplig» dräkt. Glädjande undantag finnas dock: från senare år kunna nämnas Ingvar Anderssons *Erik XIV* och, framför allt, Ahnlunds *Gustaf Adolf den store* samt Eli Heckschers monumentala *Sveriges ekonomiska historia*, vilken ger den första sammanfattningen av utvecklingen på ett utomordentligt viktigt specialområde, oupplösligt förbundet med den politiska historien.

Historikerna själva äro sålunda långtifrån utan skuld till sin nuvarande undanskymda plats i vårt kulturliv. Men långt viktigare är dock, att de på senare tid i hög grad missgynnats. Detta gäller redan det grundläggande området, skolan. Historien åtnjuter visserligen förmånen att vara ett av de fem obligatoriska kärnämnen på samtliga gymnasielinjer. Men timmarnas fåtal — även efter den tacksamt mottagna ökningen 1933 — i förhållande till kursernas längd ställer läraren inför valet mellan att antingen företaga en snabblöpning genom hela historien, utan möjlighet till konkretion eller ingående belysning och därför utan möjlighet att fånga lärjungarnas intresse, eller också att helt offra vissa partier för att vinna tillfälle till större fördjupning inom andra, en metod, som avsevärt minskar utsikterna att skänka den insikt i utvecklingens kontinuitet, som väl undervisningen i första hand bör avse att giva. Ytterligare skärpes denna konflikt av att kursplanerna på sistone fått svälla med nya element. Dit hör i främsta rummet samhällsläran, vars allmänt medborgerliga betydelse mer än väl skulle berättiga den till en egen plats på schemat i stället för tillvaron som ett appendix utan egna utvecklingsmöjligheter men till avsevärt besvär för huvudämnet. Vidare har den moderna tidsandan, från början med berättigande men numera till övermått, krävt väsentligt ökat utrymme för de ekonomiska och »kulturella» sidorna av utvecklingen — till »kulturen» räknas nu en gång för alla ej statslivet. Härigenom har den politiska historien, ämnets viktigaste del, som bäst är ägnad att göra det till en bild av en levande utveckling i stället för en död notissamling och som på grund av sin konkretion mest tillvinner sig lärjungarnas intresse, alltmer smultit ihop, så att den nu för vissa perioder, t. ex. 1700-talet, knappast längre ens är ett skelett utan blott lösa benskärvor. De nya inslagen åter, för vilkas skull dessa offer bragts, äro till stora delar av så abstrakt art, att sådden faller på hälleberget, om ej undervisningen ledes av en ovanligt

skicklig lärare. Skulle lärdomshistoriens vänner verkligen, som vissa offentliga uttalanden synas giva vid handen, ämna söka få sin specialitet införd på gymnasiet till ytterligare förfång för den politiska historien, blir den sista villan långt värre än den första. Slutligen torde det knappast kunna bestridas, att en välbehörlig reaktion mot det tidigare mekaniska namn- och årtalspluggandet numera lett till läroböcker, vilkas sakuppgifter stundom insvepts i ett vagt töcken, som ytterligare försvårar inhämtandet av de solida kunskaper, utan vilka ett »historiskt betraktelsesätt» blir en tom fras. En krönikemässig skildring av »krig och kungar» torde ingen finna önskvärd, men en framställning av den mänskliga utvecklingen måste alltid i främsta rummet gälla dess centrala skapelse, staten, om man ej vill förvrida proportionerna och tappa bort sammanhanget. I en tid, vars statskick ställer varje medborgare inför politiska avgöranden, borde tillräcklig kännedom om den *politiska* utvecklingen vara en nödvändig förutsättning åtminstone hos den bildade klassen.

Skolundervisningen kan sålunda för närvarande knappast sägas vara ägnad att hjälpa historien fram till dess rätta plats i vårt folks bildningsliv. I än mindre grad gäller detta om de ekonomiska villkor, under vilka den historiska vetenskapen för närvarande arbetar i Sverige. Ett undantag bör dock härvid göras för den yttre organisatoriska ramen: i jämförelse med flertalet andra discipliner måste historien sägas vara väl utrustad med lärostolar vid våra universitet och högskolor. Sämre är det däremot med villkoren för själva produktionen. Som flertalet vetenskaper måste historien i hög grad lita till det allmännas stöd i form av direkta statsanslag eller understöd från vetenskapliga fonder. Detta gäller naturligtvis framför allt arbetet med källornas offentliggörande men även framläggandet av vetenskapliga undersökningar. Källpublicationsarbetet har framför allt letts av Riksarkivet, som tidigare med stöd av jämförelsevis rikliga statsanslag kunnat upplägga och utgiva de oändligt betydelsefulla serierna *Gustaf I:s registratur* (numera avslutat), *Svenska riksdagsakter*, *Svenska Riksrådets protokoll* och *Sveriges traktater med främmande makter* (övertagen från Utrikesdepartementet). Men på senare år har det ekonomiska underlaget så krympt samman, att endast Riksdagsakterna och en ny serie av Kammarkollegiets protokoll för närvarande äro under utgivning. Traktaterna, grundpelaren för hela vår yttre histo-

ria, hava sedan 1915 stannat vid westfaliska freden, medan deras danska motsvarighet oavbrutet rör sig framåt i nya ståtliga volymer. Rådsprotokollen, en serie, som torde vara så gott som utan motstycke i Europa, en skattkammare för såväl vår yttre och inre politiska och administrativa historia som för våra statsrättsliga doktriners utveckling, stå alltjämt still vid 1657. Förhållandet är nästan ofattbart, om man jämför de nationella värden och obetydliga belopp, om vilka det här rör sig, med kulturbudgetens ständiga ansvällning. — För övrigt är det egentligen blott tre större editionsföretag, som för närvarande äro igång: Vitterhetsakademiens *Axel Oxenstiernas skrifter och brevväxling*, Riddarhusets stora serie av *Adelns riksdagsprotokoll*, som nu nått fram till 1760, och Samfundets för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia välkända *Historiska Handlingar* och *Stockholms stadsböcker*, den senare serien i det närmaste avslutad. Detta är ganska blygsamt i jämförelse med Danmark, vars ekonomiska resurser äro vida svagare än våra, men där historieforskningen frikostigt stödes av stora fonder.

Det humanistiska forsknings- och författararbetet i Sverige är i hög grad beroende av två stora fonder, den Humanistiska och den Längmanska. Att uttala en bestämd åsikt om de principer, som lett dessa fonders myndigheter vid tillgängliga medels fördelning, vore omöjligt och olämpligt för den, som ej har närmare kännedom om de ansökningar, som ingått, och de avgöranden, inför vilka vederbörande nämnder ställts. Känt är emellertid, även genom dagspressen och facktidskrifterna, att man på historikerhåll känt sig missgynnad i förhållande till de arkeologiska och kulturhistoriska vetenskaperna. Anslagens fördelning synes onekligen i någon mån giva fog för en dylik uppfattning. Härmed är naturligtvis ej sagt, att de ändamål, som med särskild frikostighet tillgodosetts, skulle vara annat än i högsta måtto behjärtansvärda, men proportionen är någon gång ägnad att förvåna.

Det bör även påpekas, att historien av naturliga skäl är föga konkurrenskraftig gentemot t. ex. arkeologi, kulturhistoria och konsthistoria, när det gäller att vädja till enskild frikostighet. Den allmänna tidsströmningen och de sistnämnda vetenskapernas mer konkreta forskningsobjekt måste här spela en utslagsgivande roll. För vissa grenar av kulturhistorien tillkommer också det tekniska intresse, som utgör en så betydelsefull faktor i svenskt folklynne.

Om historikerna sålunda icke varit mest gynnad nation hos de offentliga anslagsutdelande myndigheterna och hos privata mecenater, erbjuda också deras relationer till förläggarna vissa ogynnsamma moment. Ett är den för de svenska förlagen specifika förskräckelsen för vetenskaplig dokumentering. Medan i Tyskland och England ideligen stora historiska verk med ingående källkritisk apparat utgivnas av förlagen med beräkning på den bildade publiken, inträffar detta numera ytterst sällan i Sverige. Härigenom försvåras produktionen i hög grad för författare, som av praktisk-ekonomiska skäl i första hand måste tänka på att framlägga vetenskapliga specimina. De avskäras från förlagens möjligheter att göra en bok känd och spridd och se sina verk — om de tryckas — isolerade i de vetenskapliga seriernas och det akademiska tryckets katakomber, även i de fall, där de annars skulle haft utsikt att väcka allmänhetens intresse. Samtidigt förlora de av förlagen omhändertagna, odokumenterade arbetena i vetenskaplig användbarhet, vilket är särskilt beklagligt, när det gäller standardverk av riksdags- och kanslihistoriernas typ. Dessa båda å offentlig bekostnad utgivna arbeten hava i detta avseende nämligen följt de enskilda förlagens praxis.

Emellertid finns det ett par arter av historisk litteratur, som under de sista årtionedena kunnat glädjas åt en rik blomstring. Den ena är de historiska samlingsverken: de fyra under utgivning varande stora världshistorierna och *Sveriges historia till våra dagar*. I deras många volymer finnas utomordentliga prov på svensk historisk framställningskonst. Men dylika omfattande skildringar av översiktlig och populär art kunna ej råda bot för de svårigheter, som på bokmarknaden möta den historiska primärforskningen. Och på grund av hela sin typ måste de mer avse att giva en kritisk och välskriven översikt av forskningens nuvarande ståndpunkt än att bjuda på djärva grepp och nya problemställningar. För författarna själva kan naturligtvis ett beställningsarbete aldrig ersätta en självvald forskningsuppgift. Vidare torde dessa bokverks omfattning och därav betingade höga priser försvåra deras spridning bland en vidare läsekrets. För världshistorierna har också det förhållandet, att fyra stycken omfattande verk igångsatts samtidigt inom vårt begränsade språkområde, säkerligen medfört svårigheter av flere slag.

Den andra rikt blomstrande grenen av historiskt författarskap utgöres av jubileumsverken: dels de officiella, t. ex. riksdags- och

kanslihistorierna samt minnesskrifterna kring riddarhuset 1926 och lagboken 1934, dels de talrika historikerna över jubilerande städer och enskilda företag, dels slutligen den från privat initiativ utgående litteraturen kring de numera nästan skrämmande tätt firade festerna över våra stora minnen. Inom dessa områden av hävdteckning finnas naturligtvis utomordentligt värdefulla arbeten. Främst gäller detta de stora officiella verken såsom riksdags- och kanslihistorierna samt stadshistoriska monumentalarbeten som Helge Almquists *Göteborg*, Ahnlunds *Sundsvall* och Rosengrens *Karlshamn*. Men hela denna litteraturart har vissa risker. En mer eller mindre framträdande ojämnhet kommer lätt att vidlåda dylika beställningsarbeten. Vidare är det ej alltid de viktigaste och intressantaste städerna och industriföretagen, som grundligast hugfästa sina jubiléer eller över huvud taget fira sådana. Ofta komma arbeten inom denna grupp att i stor utsträckning behandla samma eller befryndade företeelser. Allt detta är oundvikligt men vållar, att de avsevärda belopp, som nedläggas på jubiléernas litterära firande, stundom med fördel skulle kunna komma andra grenar av den historiska forskningen till godo.

En allmän idéströmning, som i viss mån varit den politiska historieforskningen till skada, är den starka fredslängtan och pacifism, som utmärkte 1920-talet. Det förhållandet, att en så stor del, ofta den för utvecklingen viktigaste, av mänsklighetens tidigare historia upptagits av krig, har med naturnödvändighet medfört, att historieskrivningen i stor utsträckning måst skildra dessa väpnade konflikter. I en egendomlig strävan att komma bort från verkligheten tenderade man efter världskriget i vida kretsar till att söka undantränga den politiska historien på grund av dess mindre tilltalande objekt. Den rena krigshistorien, för varje realistisk iakttagare en av de viktigaste historiska specialvetenskaperna, förklarades nära nog biltog. Denna mentalitet kom till uttryck på sina håll inom pressen på tal om ett historiskt arbete av så eminent betydelse som generalstabens stora Gustaf-Adolfsverk. Men även där man ej intog en så outrerad hållning, fanns samma tendens mer eller mindre klart utpräglad. I en briljant artikel i denna tidskrift för fyra år sedan har länsarkivarien Sten Engström träffande karakteriserat den verklighetsfrämmande inställning, som denna mentalitets bärare intogo till Gustaf-Adolfsminnet: hur man med nervös iver sökte fria sig från varje misstanke om intresse för konungens bragder på slagfältet och »hur

hans omvårdnad om den andliga kulturen varit det halmstrå, som festtalarna begärligt gripit efter». »Det oändligt ofta upprepade citatet om säningsmannen på den framåtilande stridsvagnen är en både vacker och träffande bild — men det centrala i bilden är stridsvagnen.» En enda gynnsam följd av de senaste årens fruktansvärda utveckling på det internationella området borde bli en mer realistisk syn på det väpnade våldets plats i världsutvecklingen och en därav följande större benägenhet att se historien skildrad i sina riktiga proportioner. Men under de gångna åren har flykten från verkligheten haft en ogynnsam inverkan på historievetskapen, som både i skolan och i övrigt fått se sina verkliga mått förvanskade till men för det politiska förloppet och till ensidig vinst för den ekonomiska och »kulturella» historien. Ett utslag av denna tendens kan man kanske till någon del finna i det förhållandet, att när ett av våra främsta förlag tager det utomordentligt glädjande steget att utgiva en serie biografier över framstående svenskar, hava de första namnen i serien blivit konstmecenaterna Magnus Gabriel De la Gardie och Carl Gustaf Tessin men icke några av våra stora fältherrar eller absolut främsta statsmän.

En omständighet, som säkert bidragit till historieforskningens nuvarande undanskymda plats i det allmänna medvetandet, är det ringa intresse, som möter den i pressen. Det är klart, att en historisk upptäckt eller debatt ej kan hava samma sensationsvärde för ett modernt nyhetsorgan som en nyupptäckt faraongrav eller en exploderande ultracentrifug. Ej heller vore svensk historievetskap betjänt med en sådan form av publicitet, som den danska hävdaforskningen då och då får röna. Önskligt vore däremot, att den historiska litteraturen recenserades regelbundnare, ibland även av sakkunnigare pennor, än nu i allmänhet är fallet. En ordinarie, kontinuerligt verksam historisk recensent torde väl knappast någon svensk tidning för närvarande bestå sig. Bertil Boëthius' och Nils Forssells artiklar i *Dagens Nyheter* utgöra visserligen ett undantag liksom i viss mån även Göteborgs Handels- och Sjöfartstidnings kultursida och Oscar Wieselgrens understreckare i Svenska Dagbladet, men dessa berömvärda uttryck för pressens historiska intresse utgöra inga regelbundet återkommande inslag i tidningarna i fråga. Och det sätt, varpå fackhistorikerna omtalas av pressens ordinarie kulturella medarbetare, utmärkes ofta av en allt annat än älskvärd överlägsenhet.

För denna frestelse hava även framstående kulturskribenter stundom fallit offer. Torsten Fogelqvists utfall mot de akademiska prövningsinstanserna i en recension av d:r Beth Hennings' Gustaf III-avhandling för ett år sedan och flere artiklar av Knut Hagberg utgöra exempel härpå. Vidare visa de lekmän, som anlitas för att anmäla historiska verk, ofta en i och för sig naturlig osäkerhet, när det gäller att finna det väsentliga i arbetets framställning och forskningsresultat.

Karakteristisk för historiens anspråkslösa plats i allmänhetens medvetande är också den stora okunnigheten om främmande märkesmän på området. Grannländernas ledande historiker utgöra härutinnan inga undantag. Man jämföre petitnotiserna i svensk press kring t. ex. en Johannes Steenstrups bortgång 1935 efter en ovanligt lång och märklig forskarbana med hyllningsköerna över betydligt ringare nordiska storheter på det estetiska eller litterära området. Nordisk Familjeboks senaste upplaga känner ej sådana forskare som t. ex. Alfons Dopsch (denne är dock räddad till supplementet), Srbik, Webster och Temperley (men väl operettstjärnan Marie Tempest). Friedrich Meinecke och Hermann Oncken ägnas där 12 respektive 17 rader mot t. ex. Heinrich Manns 44 och Remarques 32. Härmed är intet klander riktat mot den ansedda encyklopedien: den är blott en känslig barometer på allmänhetens intresse. Den nordiska radiodebatten om »Historien och nuet» i december 1935 väckte i den svenska pressen ett mycket svagt genljud.

Och dock — trots allt spåras ett mycket stort historiskt intresse hos allmänheten, ehuru det för närvarande främst får söka sin näring i de mer eller mindre belletristiska och psykologiserande biografier, i allmänhet av utländska skribenter, som våra förlag introducera på den svenska bokmarknaden. Många bland dem äro av stort intresse och värde, men även maschverk som Emil Ludwigs talrika opera och Margaret Goldsmiths Kristina hava funnit vägen till de svenska bokhandelsdiskarna. Att rikta detta intresse på vår egen historieskrivning borde vara en viktig uppgift för historikerna själva, för förlagen, för pressen och för de kulturella myndigheterna.

Historikerna borde — för att sammanfatta önskemålen — ägna mycket större uppmärksamhet än nu åt att giva sina verk en disposition och stilistisk utformning, som göra dem tillgängliga

för den bildade allmänheten. Av förlagen och pressen kunde man begära större aktivt intresse för vårt eget lands vetenskapliga historiska produktion, varvid det faktiskt skulle vara av stort praktiskt värde, om förläggarna kunde övervinna sin skräck för notapparat, åtminstone så långt, att en uttömmande dokumentation tillätes i bokens slut. Detta system tyckes fungera tillfredsställande i Tyskland, t. o. m. i billighetsupplagor. Ur praktisk synpunkt äro fotnoter naturligtvis att föredraga. En både viktig och ekonomiskt riskfri uppgift för något förlag vore att utgiva en Sveriges historia i tre eller fyra band, vilken vid den akademiska undervisningen kunde ersätta *Sveriges historia till våra dagar*, vars femton band äro alltför omfattande och dyrbara för denna funktion.

En utvidgning och omläggning av skolundervisningen, som möjliggjorde en grundligare, konkretare och mer sammanhängande föreställning om Sveriges och de viktigare främmande makternas politiska utveckling, vore en grundförutsättning för att åt historien återvinna den roll, som borde tillkomma den i svenskt bildningsliv och svenskt politiskt arbete.

Viktigast synes dock vara att genom statsmakternas försorg få det rätt omfattande, på vitt skilda håll bedrivna editions- och forskningsarbetet såvitt möjligt bättre organiserat och ordnat på en solidare ekonomisk basis. Framför allt borde åtminstone de viktigare företagen göras oberoende av understöd från fonder, som äro hårt tagna i anspråk av andra vetenskaper men som i fortsättningen så mycket bättre borde kunna bispringa enskilda historici, om de befriades från att stödja de stora företagen på hävdaforskningens område. I ett flertal tyska stater och provinser, t. ex. Bayern, Baden, Rhenlandet, Saxen och Hannover, inrättades under 1800-talet »historiska kommissioner», som med stor framgång arbetat såväl för att göra källorna tillgängliga som för att inrikta forskningen på betydelsefulla problem. En motsvarande svensk institution, stödd på tillräckliga ekonomiska resurser, i främsta rummet av statsmedel men med frihet att för därtill lämpade uppgifter vädja till städers, institutioners och enskildas frikostighet, skulle kunna fylla en mycket viktig plats i svenskt vetenskapligt liv. Den borde ej begränsa sig till rena källpublikationer utan i likhet med flere av de tyska motsvarigheterna utgiva även sådana vetenskapliga undersökningar, som fordra ett större mått av organisation och samarbete. En förelöpare till en dylik verksamhet finns ju i Stadshistoriska Institutet. Möjligen

skulle det vara fördelaktigt att hos en sådan centralinstans söka koncentrera den publikationsverksamhet, som nu bedrivs av Riksarkivet, Samfundet för utgivande av handskrifter, Vitterhetsakademien och Svenska Historiska Föreningen, samt i första hand rekrytera kommissionen bland de i dylikt arbete prövade krafter, över vilka de nämnda institutionerna förfoga.

För en dylik kommission skulle många viktiga uppgifter genast erbjuda sig. På källeditionens område skulle — utom övertagandet av några bland eller samtliga de nu under utgivning varande större publikationerna, om så av praktiska skäl skulle visa sig lämpligt — kunna nämnas i första hand återupptagandet och fullföljandet av *Rådsprotokollen* och *Sveriges traktater*. Bland de uppgifter för historiskt författarskap, vilka lämpligen kunde finna en fast ekonomisk och organisatorisk grundval i kommissionen, kan främst nämnas fullbordandet av det nationalverk, som det av kostnadsskäl sedan åtskilliga år stillastående *Svenskt Biografiskt Lexikon* är avsett att bliva. Det kan ifrågasättas, om ej en dylik officiell institution med fasta inkomster också skulle ha större möjligheter att bära bördan att utgiva *Historisk Tidskrift*, än vad som kan krävas av en enskild förening med ringa anslutning och svag ekonomi. Av utomordentlig betydelse vore vidare skapandet av ett organ för utgivande av sådana historiska undersökningar, vilkas omfång överstiger tidskriftsuppsatsens men ej räcker till för en publicering såsom fristående arbete. Ledningen av den historisk-bibliografiska verksamheten skulle även lämpligen kunna överlätas åt kommissionen. En rationalisering och organisering av det lokal- och företagshistoriska arbetet skulle också kunna ingå i dess uppgifter. Andra dylika kunna tänkas i mängd. Ett nationellt företag av stor betydelse skulle t. ex. vara skapandet av en svensk motsvarighet till Cambridge History of British Foreign Policy, helst utgiven även på tyska eller engelska för att skingra de många missuppfattningar och föråldrade åsikter, som i utlandet alltjämt kvardröja rörande Sveriges insatser i Europas hävder.

De särskilda uppgifterna kunna varieras i oändlighet. Det väsentliga är, att åtgärder vidtagas för att åter göra historien till en levande makt i svenskt stats- och kulturliv. Så länge den hålles kvar på sin nuvarande undanskymda plats, går vårt folk utan någon därtill tvingande nödvändighet miste om en betydelsefull nationell kraftkälla.